

[Niels Frederiksen.]

den gamle Lovs Bestemmelser, er Jord af saa ringe Kvalitet og til saa høje Priser, at Statens Jordlovsudvalg maa kassere indtil 40 pCt. af de Handler, der Mand og Mand imellem er indgaaet efter den Lov, og af de Krav, der indkommer til Fællesadministrationen om at faa Laan efter den Lov. Og saa ligger Prisen endda saa højt oppe, at det kun er paa Grund af denne Nødssituation, at Statens Jordlovsudvalg maa imødekomme det stærke Krav fra Parterne om at godkende den Overenskomst, der er indgaaet om Jordprisen for at faa det Hjem rejst.

I Sønderjylland ligger Betingelserne for at erhverve Jord noget anderledes, og dog er det mærkbart, hvordan Forholdene dernede paavirktes af Virksomheden. Jeg vil ikke undlade overfor dette høje Ting at fremføre en Erfaring, jeg paa dette Omraade har indhentet i mit Arbejde dernede i Sommer, den nemlig, at der om Begrebet Ejendomsretten har bundfældet sig i Landbefolkningens Sind dernede den ganske bestemte Opfattelse, at hvis Amt, Kommune eller Stat lægger en fast, kostbar Vej ud gennem et Areal, er det en Selvfølge, at der for de Arealer, der af Ejerne kan udbydes, forlanges den dobbelte Pris af den, de var værd, inden Vejen blev lagt ud. Det er jo saa selvfølgelig, at naar en Vej ud igennem et øde Omraade koster 50 000 Kr. pr. km, skal Grundejerne være fuldkomne fri for at betale deres Andel i det Vejanlæg, og de skal have Lov til at faa den dobbelte Pris for de Arealer, der, før Vejen blev anlagt, ikke var en Smule værd, men laa hen i Stargræs og Sump og saa langt borte fra Mennesker, at de ikke kunde udnyttes.

Alle Vegne støder man altsaa paa de to modstridende Opfattelser af Ejendomsrets-begrebet. Er det dog ikke betimeligt, at man i et moderne Samfund tager Hensyn til dette Samfunds Struktur og den sociale Tilstand? Det er ud fra den Vurdering, den høje Regering har fremsat de foreliggende Lovforslag. De sikrer, saa vidt de rækker, Ejendomsretten for hver Borger i Landet, men de anerkender ikke den ubetingede og uindskrænkede Ejendomsret for nogen Borger i Landet, de anerkender ikke dette: Jeg er i Stand til at sætte mig udover Hensynet til Almenvellets Fremme.

Dernæst vil jeg gerne gøre et Par Bemærkninger om Ekspropriationsbestemmelsen. Venstres Ordfører og Oppositionspartiernes Talere vil stadig give det Udseende af, at det er Ekspropriationsbestemmelsen, der i de to Lovforslag er det væsentligste. Nej, Ekspropriationsbestemmelsen er indsat

som et Nødhjælpemiddel, Samfundet forbeholder sig til at værne Ejendomsretten for hele Folket overfor den enkelte, naar alle andre Midler er prøvet. Naar man gennem Lovgivningen vil sikre Staten Adkomst og Myndighed til at tilbyde enhver Grundejer i Danmark alt, hvad der med Rimelighed kan tilbydes ham for at medvirke til Landets Udvikling og Befolkningens Vækst og Trivsel paa alle de Omraader, som er betinget af rimelige Byggegrundspriser og Landbrugsjords Erhvervelse, saa er det, man indføjer Bestemmelse, hvorved Samfundet sikrer sig Ekspropriationsret.

Det ærede Medlem Hr. Madsen-Mygdal har selv en Gang som Minister gennemført en Ekspropriationslovgivning, som jo ogsaa, den Gang den blev foreslaet fra Statens Jordlovsudvalg, blev mødt med megen Betænkelighed. Den drejede sig om Retten til at ekspropriere Veje over anden Mands Mark ind til de Arealer, som skulde udstykkes af offentlig Jord. Denne Ekspropriationsbestemmelse er aldrig brugt, men den har været til umaadelig Nytte; den har været af den Virkning, at Administrationen kunde faa Forholdene ordnet paa rimelig Maade. Anledningen til, at Ekspropriationsbestemmelsen blev gennemført, var et bestemt Tilfælde. Ved Udstykningen af Sahl Præstegaard var der to Lodsejere, der havde indgaaet den Overenskomst, at de skulde have 2 000 Kr. for et Vejstykke — det var Lyng — ind over deres Jord til Præstegaardens Mark. De havde truffet den Overenskomst, er jeg sikker paa, at ligeegyldigt hvem af de to der solgte Areal, saa delte de Puljen, selve Jorden var ingen Ting værd, men det var alligevel rart, da det var Staten, der mødte som Køber, at kunne redde hver 1 000 Kr. Men den Gang Ekspropriationsloven blev vedtaget, fik de en helt anden Pris, og senere har det aldrig været nødvendigt at tale om Ekspropriation.

Jeg nævner i samme Forbindelse Bestemmelsen om at ekspropriere Jord fra Naboer til for smaa Husmandsbrug efter de i Lovforslaget indeholdte Bestemmelser, og jeg anfører, at denne Ekspropriationsret ned til 40 ha's Ejendomsstørrelse er indsat efter forudgaaende Bestemmelser af en saadan Art, at alle mulige Midler er stillet til Raadighed paa rimelig Vis, for at dette Spørgsmaal kan løses ad Frivillighedens Vej. Det gaar saa vidt, at man fra Statens Side siger: Vi vil give Laan til hele Købesummen, og vi vil endda bemyndige Administrationens Chef, Landbrugsministeren, til til enhver Tid for at undgaa Ekspropriation at lette Køberne for Renterne af 25 pCt.